

Tiivistelmä opinnäytetyöstä

Laitos

Suomen ja saamen kielen ja
logopedian laitos

Tekijä

SAIJETS, MAIJU

Työn nimi

Eadni, badjeolmmos dahje duojär? - Diskurssianalyhtalas dutkamus golmma badjenissona
iearahallamiin

Oppiaine

Saamen kieli ja
saamelaiskulttuuri

Työn laji

Pro gradu
tutkielma

Elokuu 2000

Sivumäärä

75

Tiivistelmä

Tutkielmassa käsitellään sitä, miten poronainen puheessaan konstruoi poronhoidon sukupuolijärjestelmää. Tutkimusmateriaalina on kolmen poronaisen teemahaastattelut, joissa käsitellään naisen roolia, tehtäviä ja asemaa poronhoidossa. Haastatteluja lähestytään diskurssianalyysin teoreettisesta viitekehystä. Lähtökohtana on todellisuuden rakentuminen sosiaalisesti jolloin oletuksena on, että todellisuuden merkityksiä tuotetaan puheessa ja todellisuus muodostuu sellaiseksi kuin se määritellään.

Poronaisen puhe sidotaan tutkielmassa poronhoidon ja sen sukupuolijärjestelmän kontekstiin. Tarkastellaan sitä, miten sukupuolijärjestelmä hahmottuu puheessa. Sukupuolijärjestelmän hahmottumista tarkastellaan eri puhetapojen tai repertuaarien sisällä. Repertuaarien ajatellaan olevan itsenäisiä ja toisaalta myös kilpailevia merkityssysteemejä, joilla puhujat tekevät eri asioita ymmärrettäväksi. Repertuaareissa puhujille muodostuu erilaisia subjektipositioita, jotka kertovat mm. sen, millainen poronhoitaja nainen on kussakin subjektipositiossa.

Materiaalista nousee esiin viisi eri puhetapaa/repertuaaria ja subjektipositiota, joista kukin rakentaa poronhoidon sukupuolijärjestelmää omalla tavalla. Poronhoitajan subjektipositiossa poronhoito on naisille elinkeino ja elämäntapa, joka on yhteistä kaikille sukupuolille. Ero tehdään ei-poronhoitajiin. Yksittäisen poronhoitajan subjektipositiossa tulevat esiin naisten erilaiset poronhoitaja-määrittelyt. Kaksi vanhinta kertovat olevansa enemmän koti-ihmisiä ja käsityöntekijöitä kuin poronhoitajia. Nuorin informanteista konstruoi itsensä yhdeksi pojista, joka pärjää porometsässä siinä missä miehetkin. Edellisten lisäksi materiaalista nousevat esiin myös äidin, individualistin ja humanistin subjektipositiot.

Poronhoidon sukupuolijärjestelmän muodostumisessa työnjako ja sukupuolten psykologiset ja fysiologiset erot ovat tärkeimpiä. Niillä tuotetaan sukupuolten välisiä eroja, miehet ja naiset konstruoidaan erilaisiksi. Toisinaan erilaisuudet täydentävät toisiaan, mutta erilaisuus voi myös olla lähtökohtana sukupuolten väliselle hierarkialle, jota esiintyy silloin, kun poronainen puhuu yksittäisen poronhoitajan subjektipositiossa. Oikeaksi poronhoitajaksi konstruoituu tuolloin vain poromies, ei poronainen.

Muita tietoja

Asiasanat: poronhoito, saamelaiset, diskurssianalyysi, poronainen, poromies